

Väsby Kungsgård och Nya kyrkogården, Trängkåren

Text på stenen:

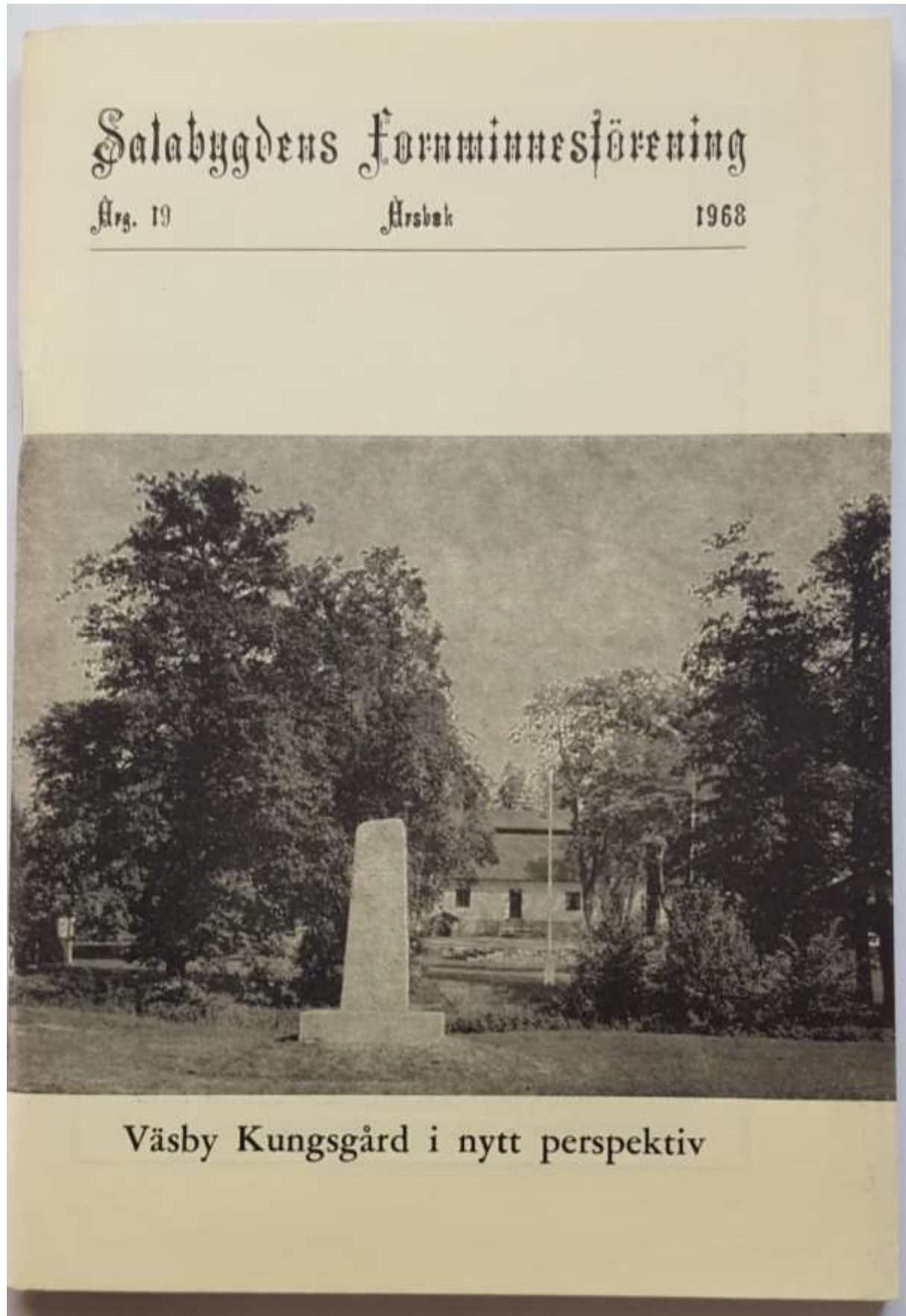
KUNGL. VÄSTMANLANDS TRÄNGKÅR
VAPENÖVADES PÅ VÄSBY KUNGSGÅRD
1906 – 1927

SALABYGDENS FORNMINNESFÖRENING

RESTE STENEN

1967

Salabygdens Fornminnesförenings årsbok 1968:

Täckelset har fallit — fanfarerna blåsas.

En sten – ett minne – en manifestation

Av Olov Olaison

Söndagen den 20 augusti avtäcktes i Sala en minnessten över Kungl. Västmanlands Trängkår (T 5), som åren 1906–1927 var förlagd till staden. Det var en både stämningsfull och minnesrik ceremoni, där man fick många vackra bevis på sambandet mellan bygd och försvar, när det är som bäst. – Författaren hade nöjet att som representant för I 4 närvara vid minnesstenens avtäckande.

Eftersom många gemensamma band finns mellan T 1 och f. d. T 5, återfanns bland de inbjudna ett flertal personer från T 1 med regementschefen, överste Sigurd Melin, i spetsen.

T 1 hade anordnat en intressant utställning över gammal och modern trängutrustning. Ett flertal värnpliktiga bar dagen till ära uniformer, som var nya i seklets början.

Salaborna har inte glömt T 5, fast 40 år har förflutit sedan kåren blev indragen. Det kunde Salabygdens fornminnesförening, som stått bakom tillkomsten av minnesstenen, med glädje konstatera denna söndag.

Till musik av F 1:s musikkår tågade en rad fanborgar in på Mynttomten framför Väsby kungsgård, som tidigare tillhört T 5, medan de militära gästerna och de övriga inbjudna samlades vid minnesstenen. I första ledet såg man förre T 1-chefen, överste Gustaf Smith, som vid sin sida hade sin f. d. volontär N. G. Svahle, båda raka i ryggen och med rekryts fasthet i steget. Överste Smith var med redan från starten av T 5, där han var verksam under 12 år. Fanjunkare Svahle började där som volontär 1911. Under alla skolåren hade han överste Smith som skolchef.

Avtäckandet av minnesstenen blev en stämningsmättad högtid, kanske särskilt för de gamla T 5-are som för en stund fick återuppliva minnen från Salatiden. Ordföranden, direktör Gösta Colliander, hälsade välkommen samt erinrade om att minnesstenen var avsedd att bevara minnet från den tid, då Sala var garnisonsstad.

Chefen för östra militärområdet, generallöjtnant Carl-Eric Alm-gren, besteg därefter talarstolen och yttrade följande:

GENERALENS TAL

Förändringar är världens väsen, obeveklighet är tidens signatur. Dag följer obevekligt dag, år följer år, årslängder blir historia. 66 år har i dag förflutit sedan riksdagsbeslutet om uppsättande av Kongl. Västmanlands trängkår, 61 år sedan kåren drog in här i staden och tog sina nybyggda kaserner i besittning, 40 år sedan kårens indragning blev ett faktum och den tretungade flaggan sista gången sänktes på kårens etablissement här i Sala.

Aren 1901, 1906, 1927 och 1967 markerar alla betydelsefulla skeden i vår svenska och därmed det svenska försvarets historia.

Tiden kring sekelskiftet var internt en brytningstid med nära sammanhang mellan å ena sidan skatte- och rösträttsfrågorna och å den andra försvars- och värnpliktsfrågorna. Externt var det en orostid med tilltagande skärpning och intensivt manövrerande på stormaktshåll, accentuerat av boerkriget 1899–1902 och rysk-japanska kriget 1904–05, skärpt russificeringspolitik i Finland, fördrag England–Japan 1902 och 1905, franska revanschtankar efter 1871 och tilltagande obehag inför Tysklands växande styrka och ökande ambitioner, fördrag Ryssland–Frankrike 1894, entente Eng-

land-Frankrike 1904 – som senare skulle följas av trippelententen England-Frankrike-Ryssland 1907, den inringning som den bortmanövrerade Bismarck satt som sin främsta uppgift att förhindra och vars motgrupp var trippelalliansen mellan Tyskland, Österrike-Ungern och Italien.

1901 års riksdagsbeslut var en svensk anpassning efter tidens krav. Det innebar, som bekant, att indelningverket fullständigt ställdes på avskrivning och helt ersattes av ett värnpliktssystem med fåtalig värvad stam. Övningstiden blev för infanteriets värnpliktiga 240 dagar, för flertalet av arméns specialtruppslag 365 dagar, för flottans och kustartilleriets värnpliktiga 300 dagar. Hären skulle utgöras av sex fullständiga, i allt väsentligt lika organiserade arméfördelningar – det var för en av dessas underhållsbehov som T 5, Kungl. Västmanlands trängkår, tillkom.

Härordningen 1901 innebar enhetlig organisation av de högre truppförbanden och förbättrad utbildning; den innebar en rationell integrering redan i fred av härens operativa enheter och var ett väsentligt steg mot modernisering och förstärkning av försvaret.

Jag skall icke återberätta historien från 1901 fram till 1927. I mars 1906 flyttade Kungl. Västmanlands trängkår under det internationella läge 1905–07, som jag ovan antytt, in i sina nya kaserner här i Sala och tog itu med sina uppgifter som självständigt förband inom rikets försvarsorganisation. I fråga om tiden därefter fram till 1927 vill jag endast erinra om hur trängkåren under dessa år växte samman med stad och bygd, blev en integrerande del av gemenskapen, varom Salabygdens fornminnesförenings årsbok 1967 och minnesfesten här i dag värtaligt bär vittne, och hur trängkåren hedersamt bar sin del av förstärkningsåtgärderna strax före första världskrigets utbrott och av beredskapsansträngningarna under det långa kriget.

1927 var tiden ute för Kungl. Västmanlands trängkår som självständigt truppförband. Genom 1925 års försvarsbeslut tog vårt land "det största steg på nedrustningens väg som hittills någon nation företagit" (Per Albin Hansson). Konsekvenserna av första världskrigets stora katastrof och förhoppningarna om fred och en ny internationell rättsordning, symboliserad av NF, ansågs motivera detta beslut.

Här skall ej kvälas dom. Det är aldrig lätt att se klart i framtiden. Hur svårt det är exemplifieras av några ord, som en framstående riksdagsman i debatten om 1936 års mycket begränsade förbättringar av försvaret formulerade så: "Vårt läge är icke riskfyllt och ingen försämring har inträtt på senare år". Han trodde inte på någon krigsrisk – Hitler hade ju avgivit försäkringar om sin fredsvilja.

Under tiden då riksdagen var samlad 1936 ockuperade Hitler Rhenzonen – i mars. Mussolinis erövring av Etiopien fullbordades i maj, i augusti förlängdes den tyska tjänstetiden till 2 år och England beslöt ett förstärkningsprogram till försvaret om 1.500 miljoner pund (för 1937–41). Mindre än 2 år senare marscherade Hitler in i Österrike, 3 år senare började andra världskriget.

Nu skriver vi 1967. I Sverige har vi under de tjugotvå åren efter andra världskriget undvikit eskapistiska förskotteringar av den utveckling mot en bättre värld, som vi alla önskar och eftersträvar men hittills icke förunnats. Vi har nödgats acceptera att realiteterna runt omkring oss varit annorlunda än vi skulle ha velat. Inte i något land råder det tvivel om att det svenska försvarets främsta syfte är att bevara vår fred, vår frihet, vår möjlighet att själva bestämma vårt lands utveckling mot den framtid som vi eftersträvar.

Sammanhållningen om vår utrikespolitik och vår försvarspolitik har varit – och är alltjämt, hoppas jag – ett styrkebälte, som stärker vår inre sammanhållning och tillförsikt och skapar ökad respekt för oss i andra länder. Vi arbetar i en demokrati under insyn. Vi har här frihet att se och beses, att resa, att mötas, att tycka, att tala och trycka, att propagera. Vad vi gör på utrikespolitikens och på försvarets områden sker under insyn. Det går inte att föra en skentillvaro, utan det är det verkliga tillståndet, den manifesterade viljan och den reella förmågan som mäts och värderas, både inom landet och utanför vårt land.

Summan av alla insatser för försvaret gör dess samlade styrka. Med den insyn, varunder vårt försvar – liksom övriga samhällsfunktioner – arbetar, är denna styrka avgörande för den respekt försvaret inger, avgörande för hur mycket försvaret skall kunna bidra till att bevara vår fred och frihet. Våra samlade försvarsförberedelser, allt vårt försvarsarbete har till främsta syfte att minska

vår yttre otrygghet och medverka till att vårt samhälle skall kunna fortsätta att leva sitt liv i frihet och fred och härigenom också kunna utvecklas så som vi önskar mot högre kultur och högre välstånd. De frivilliga insatserna i denna vårt försvars främsta, dess fredsfrämjande uppgift är av synnerligen betydelse – deras ursprung ur fri vilja, utöver vad lag och förordning kräver, ger dem ett viktigt plusvärde. Genom sin medverkan till att nå försvarets nyssnämnda främsta syfte är varje frivillig insats en betydelsefull, en positiv insats. Det gäller såväl den, som utförs inom våra starka frivilliga försvarsorganisationer vilka bl. a. är här i dag representerade, som den som finns inom än vidare kretsar av hela vårt svenska folk – bejakandet av försvaret som en nödvändig samhällsfunktion – och som är nödvändig i en demokrati som vår, där försvaret är och måste vara en hela folkets sak. Dagens frivilliga högtidlighållande inom Sala stad och bygden här omkring av minnet av Kungl. Västmanlands trängkår är ett vackert exempel på det frivilliga försvarsintresset och försvarsviljan, en stimulerande manifestation av att försvaret är en hela folkets angelägenhet.

Må vi i denna stund besinna vikten av realism och verklighetsinne i bedömningarna av dagsläge och framtid, av insikt om att världsläget alltfört innefattar risker också för oss och att vi måste vara beredda att möta dessa risker samt att styrka alltfört – vi må tycka om det eller ej – är ett av de väsentliga medlen att minska eller motverka dessa risker. Jag hoppas innerligt och jag tror att vi alla här församlade är ense i denna förhoppning, att vi även i fortsättningen kan upprätthålla enigheten inom vårt folk kring utrikespolitiken och kring försvaret. De två hör oupplösligt samman. När Torsten Nilsson tillträdde sitt ämbete som utrikesminister i september 1962 sade han: "Utrikes- och försvarspolitik kompletterar varandra och tjänar samma mål – att skydda vår fred och frihet". Detta är lika sant 1967 som det var 1962.

I dag tycks enda säkra om framtiden vara osäkerheten om vad som skall ske. I den, trots allt önsketänkande, hårda värld och bistra tid, vari vi lever, med dess växlingar mellan förhöjd spänning och "avspänning", har vi i sanning anledning att oavsett de fluktuationer, som förekommer, lugnt och utan tvekan fullfölja den utrikes- och försvarspolitiska linje som vi valt. Det är sanno-

likt det bästa bidrag, som Sverige under överskådlig tid kan lämna till stabiliteten och lugnet i vårt hörn av världen, att vi fortsätter en självständig politik utan politiska eller militära engagemang åt något håll. Denna politik är ju också av stormakterna i olika väderstreck erkänd som ett värdefullt inslag i den europeiska bilden. Ingen av stormakterna säger sig vilja ändra eller försvåra den. Men vi får inte förbise, att det internationella förtroende, som vår utrikespolitik onekligen har tilltvungit sig, till en del beror på att vi kunnat hålla oss med ett försvar, som inger respekt för vår vilja och vår förmåga att hävda vår neutralitet, vår fred, vår frihet.

Läget i världen kräver nu liksom tidigare att detta nödvändiga komplement till vår utrikespolitik bibehålles effektivt och att ett militärt svaghetsområde icke tillåts uppkomma i vårt land, i vår del av Norden och norra Europa. I den strävan har vi alla synnerligen viktiga uppgifter att fylla – såväl i våra lagstadgade tjänstgöringar och andra försvarsskyldigheter som, och kanske framför allt, i våra frivilliga insatser för att bibehålla och stärka

Carl Eric Almgren.

Magnus Bruzelius.

den försvarsvilja och försvarsförmåga, den medborgerligt samhälleliga gemenskapen kring försvaret, som alltjämt krävs såsom stöd åt vår utrikespolitik i en oviss värld och en oviss framtid.

Det är i detta sammanhang vi skall se dagens minneshögtidlighet och den minnessten, vilken vi här skall avtäcka, som ett starkt bevis på samhörigheten icke blott mellan Kungl. Västmanlands trängkår och Salabygden utan också mellan försvar och bygd, mellan folk och försvar. Jag framför ett varmt tack till Salabygdens fornminnesförening, Sala stad och alla organisationer, företag och enskilda, som medverkat till denna minnesdag och denna minnessten. Må vi ödmjukt erkänna vår tacksamhet för den pliktuppfyllelse, varom denna sten minnar, och må den vara oss en uppfordran! Låt tackelset falla!

Fornminnesföreningen fick mottaga ett flertal gåvor. Tränginspektören, överste Magnus Bruzelius, överlämnade efter ett anförande de fyra trängregementenas plaketter i silver monterade på ett underlag av trä. Han yttrade:

TRÄNGINSPEKTÖRENS TAL

Året 1885 såg de nuvarande trängtrupperna födas. Etthundra år har ännu icke förflutit sedan denna tidpunkt. Inom vår gamla svenska armé är trängtrupperna därmed ett ungt truppslag. Och som ett ungt truppslag vänder vi oss främst mot nutid och framtid.

Men också om vi ännu är unga och också om vi vänder oss i första hand mot vår framtid, så har dag lagts till dag sedan vi uppsattes och den tid som nu ligger bakom oss har blivit historia. Växlingar i vårt lands situation liksom en snabb och tidvis våldsam utveckling har ej heller gått trängtrupperna spårlöst förbi. Förband har blivit uppsatta för att åter indragas och under de sista årtiondena har de ursprungliga trängkårerna vuxit till regementen och med sig införlivat alla de skilda enheter som nu rymms inom arméns underhållstrupper.

Men med detta har också den tid kommit då truppslaget allt starkare känner sin förankring i det förgångna och allt starkare önskar tillvarataga och förvalta arvet från det som varit.

Det är därför med utomordentlig tacksamhet som jag som truppslagets nuvarande inspektör och de nuvarande förbanden ge-

mensamt vänder oss till Salabygdens Fornminnesförening och de män tillhörande tidigare generationer inom trängtrupperna som med Fornminnesföreningens stöd och därmed också med stöd från Sala stad på ett så skickligt, så beundransvärt och så pietetsfullt sätt tagit initiativ till bevarandet av minnet av det förband som här en gång var förlagt och som här vapenövade sina soldater – Kungl. Västmanlands Trängkår – under det gamla mottot "ära, skyldighet och vilja".

Som ett tecken på denna vår uppskattning vill truppslaget till Salabygdens Fornminnesförening överlämna de nuvarande fyra regementenas plaketter med en önskan om fortsatt framgång i det arbete Fornminnesföreningen utför.

Chefen för T 1 i Linköping, överste Sigurd Melin, betecknade sitt regemente som ett moderförband till T 5, överlämnade en målning, föreställande en trängsoldat till häst, att införlivas med den nyöppnade T 5-avdelningen vid Väsby Kungsgård. Han yttrade:

ÖVERSTE MELINS TAL

Kungl. Svea trängregemente räknar sig som T 5:s moderförband – inte bara av den anledningen att T 5 uppsattes vid dåvarande Svea trängkår, utan även av den anledningen, att Svea trängkår efter T 5:s indragning fick överta ansvaret för utbildningen av större delen av de värnpliktiga, som tidigare vapenövats vid Kungl. Västmanlands trängkår här i Sala. Det innebar, att vi fick ta hand om upplänningar och västmanlänningar medan dalkarlarna gick till T 3 i Sollefteå och vi tog gärna hand om dem, ty dessa trakter i Sveriges hjärta har alltid svarat för ett gott soldatmaterial.

Det skall villigt erkännas, att kontakterna mellan T 1 i Linköping och Salabygden under årens lopp blev allt färre till dess att för några år sedan dir. Colliander – jag tror efter förmedling av fanj. Svahle – tog kontakt med T 1 och bad oss komma upp vid något tillfälle och titta på muséet. Tillfället kom snart i samband med en övning häruppe och vi – några representanter för reg. – blev mottagna med en hjärtlighet och vänlighet, som gjorde oss djupt rörda. Vi blev också imponerade över allt, som här åstadkommits för att hugfästa minnet av det förband, som en gång varit en del av stadens liv. Besöket födde flera besök och

kontakterna har åter etablerats. Vi är tacksamma härför och skall försöka att vidmakthålla dem. Vi hoppas därvid på aktiv hjälp från de västmanlänningar som gjort, gör och skall göra sin värnplikt vid Kungl. Svea trängregemente.

Utöver de bevis på vår tacksamhet mot Salabygdens Fornminnesförening som nyss överlämnats av tränginspektören vill moderregementet och dess kamratförening gärna lämna ett litet bidrag till muséet med tack för minnesgod hågkomst.

Överste Gustaf Smith yttrade bl. a. i sitt tal att Sala blev en angenäm överraskning för dem som förflyttades dit. Han rekapitulerade sedan de historiska tilldragelser som 1884 ledde fram till riksdagens beslut om upprättandet av det första trängförbandet, Kongl. Trängbataljonen, som förlades till Marieberg i Stockholm. Indragningen av T 5 var beklaglig, men minnena från 1906–1927 kan dessbättre inte indragas, slutade överste Smith.

Fanjunkare N. G. Svahle, Motala, läste en dikt över Västmanlands trängkår. (Införd på annan plats.)

Överste Sigurd Melin

Förvaltare Olov Olaison

Som representant för Livgrenadjärregementet framförde förv. Olov Olaison regementets varma lyckönskningar till Salabygdens Fornminnesförening, som på detta vackra sätt vårdar minnet av T 5, samt för det goda samarbete som vårt regemente alltid haft med trängtrupperna inte minst med tanke på det goda samarbetet med grannen T 1. Han yttrade:

FÖRVALTARE OLAISONS TAL

Kungl. Livgrenadjärregementet (I 4), Linköping, vill också vara med och framföra sina varma lyckönskningar till Salabygdens Fornminnesförening med dess T 5-avdelning.

I 4 gläder sig också åt att ha fått vara med vid uppbyggandet av T 5-avdelningen vid museet i Väsby Kungsgård. Vårt bidrag har varit av ringa omfattning. Kanske vi i fortsättningen kan, i mån av möjligheter, bidra med ytterligare hjälp, sedan vi i dag fått se vad som eventuellt kan behövas.

Med tacksamhet mot Salabygdens Fornminnesförening, som på detta vackra sätt vårdar minnet av T 5, samt för det goda samarbete som vårt regemente alltid haft med trängtrupperna, inte minst med tanke på det goda samarbetet med grannen T 1, ber jag att som representant för Kungl. Livgrenadjärregementet få överlämna dess hedersjetong i guld.

Den prydes bland annat av en vit-röd handgranat. Vårt regemente hyser i sig minnet av Kungl. Första och Andra Livgrenadjärregementena, vilka också drabbades av indragningarna 1927. Dessa regementen hade som igenkänningstecken en vit respektive röd handgranat.

Efter sammanslagningen 1928 vårdar Kungl. Livgrenadjärregementet minnet av dessa båda regementen, som också på sin tid säkert i något sammanhang hade ett fruktbringande samarbete med Kungl. Västmanlands Trängkår vars minne vi i dag varmt hyllar.

AVSLUTNING – STADSMIDDAG

Högtiden på Mynttomten avslutades med att stadsfullmäktiges ordförande i Sala, kyrkoherde Bertil Elgstedt, betygade det levande försvarsintresse som funnits och alltjämt existerar i bygden. Han betecknade dagens evenemang som något av en "Regemen-

tets dag". Med många tacksamhetens ord riktade han sig till dem, som stått i första ledet vid tillkomsten av bl. a. minnesstenen och T 5-avdelningen vid Väsby Kungsgård. Ett särskilt tack riktades till chefredaktören Alfred Lindén, som varit den drivande kraften i det hela.

Högtidligheten avslutades på det gamla övningsfältet med att F 1:s musikkår spelade T 5:s igenkänningssignal och Svenska arméns tapto klingade åter ut över den gamla övningsplatsen.

På kvällen samlades särskilt inbjudna till middag på stadshotellet under stadens värdskap. Stadsfullmäktiges ordförande, kyrkoherde Bertil Elgstedt, hälsade välkommen. Bland de många talarna återfanns ingenjören och storbyggmästaren dr Anders Diös, som berättade roliga minnen från sin värnpliktstid vid T 5 i seklets början. Den välordnade och trevliga sammankomsten avslutades med att generallöjtnanten Carl-Eric Almgren framförde ett varmt tack till dagens arrangörer och Sala stad för en i många avseenden minnesrik och givande söndag.

Vid T 5-stenens avtäckning, fr. h. general Almgren med maka samt överste Smith och kyrkoherde Elgstedt.

Gästernas tack med skrivelser

Jag ber att – både som militärbefälhavare för Östra militärområdet och personligen – till Sala stad få framföra ett varmt tack för det utomordentliga sätt, varpå staden velat medverka till att bevara och befästa minnet av Kungl. Västmanlands trängkår och dennas förläggning till Sala 1906–1927. Den värdiga platsen för minnesstenen häröver, den ståtliga ramen för T 5-delen av museet i Väsby Kungsgård, det stilfulla evenemanget 20/8 1967 och stadens gästfria värdskap under hela denna dag, särskilt vid den goda och trevliga middagen på Stadshotellet, medverkade till att göra dagen till en minnesvärd högtidsdag icke blott för alla f. d. T 5-are utan också för alla oss andra, som förunnades medverka och närvara. Jag är förvissad att vad som härvidlag skett och sker i Sala är ägnat att verksamt främja sambandet mellan bygd och förband, folk och försvar.

Tillåt mig att även å min makas och egna vägnar hjärtligt tacka för den gästfrihet och vänlighet, som i samband med minnesdagen 20/8 visades oss personligen.

Carl Eric Almgren

Fanborgen framför T 5-stenen vid avtäckningsceremonien.

Överste Gustaf Smith.

Major Stig Tannlund

Jag ber herr ordförande, att få uttrycka min starka beundran för det arbete som Fornminnesföreningen utfört för bevarandet av minnet av Kungl. Västmanlands Trängkår. Högtidligheterna vid invigningen av minnesstenen över kåren manifesterade på ett storartat och mycket vackert sätt samhörigheten mellan det gamla förbandet, staden och bygden, och trängtrupperna har den största anledning att känna tacksamhet och tillfredsställelse. Mottag också mitt eget tack.

Magnus Bruzelius

Med varmt tack till Salabygdens fornminnesförening för all vänlighet i samband med högtidligheten den 20 augusti 1967.

Sigurd Melin

Förvaltaren Olov Olaison, Kungl. Livgrenadjärregementet (I 4), tackar varmt och hjärtligt för den stilfulla och stämningsmättade högtiden då minnesstenen över Kungl. Västmanlands Trängkår avtäcktes, söndagen den 20 augusti. Jag ber också att få tacka för hela dagens intressanta och givande program. Fornminnesföreningen hade på ett förtjänstfullt sätt lyckats göra de minnen

levande, som äro förknippade med den tid då T 5 var förlagd till Sala. Ett vackert bevis på sambandet mellan bygd och försvar.

Slutligen tillönskas Fornminnesföreningen och T 5-avdelningen vid Väsby Kungsgård en god fortsättning i sitt arbete.

Med den största tacksamhet och glädje har jag fått uppleva den ståtliga minnesdagen i Sala den 20 augusti. Varmaste tack!

Gustaf Smith

Jag ber härmed få framföra mitt varma och uppriktiga tack för den vänlighet och gästfrihet som visades mig vid den anslående högtiden i samband med avtäckningen av minnesstenen över Kungl. Västmanlands Trängkår.

Dagen blev så fylld av minnen från lyckliga ungdomsår i Eder gamla, traditionsrika stad, minnen som aldrig komma att förblekna. Jag ber Eder också att till redaktör Lindén, kommunalrådet Öhman och kyrkoherde Elgstedt framföra mitt varma tack.

Så hoppas jag också att frågan om officerskårens vandringspriser (officerskårens privata egendom) till museet kommer att föras till ett lyckligt slut, ty, som jag framhöll för Eder vid vårt sammanträffande, är det kvarvarande officerarnas bestämda önskan att priserna återbördas till Sala och uppställas i Väsby Kungsgård. Jag var Eder tacksam om jag så småningom kunde få en orientering om sakens utveckling.

Stig Tannlund

För mig var det en mycket stor glädje att under gårdagen få närvara vid den storartade minnesfesten i samband med avtäckningen av minnesstenen över Kungl. Västmanlands Trängkår. Själv har jag inte tillhört T 5, men det är ändå så många intressen som är gemensamma för dem som tillhört och tillhör trängtrupperna. I egenskap av vice ordförande i Svea Trängregementes kamratförening kommer jag då och då i kontakt med gamla kamrater av olika årgångar, och det är alltid lika angenämt.

Jag måste lyckönska till den perfekt genomförda festligheten och till Edert utomordentligt välordnade museum i Väsby Kungsgård.

Hjalmar Svenfelt

Till Sala stad får jag härmed framföra mitt varma tack för en minnesrik dag, på en plats som för vår familj betytt så mycket i gången tid.

J. Krister Tannlund

Jag ber att med dessa rader få uttrycka min stora tacksamhet för att jag fick den äran att närvara vid högtidligheten vid Väsby och inte minst för att jag vara med på den treviga middagen. Ett hjärtligt tack!

Helga Sund

TELEGRAFISKA HÄLSNINGAR

Med helhjärtad uppslutning i gratulanternas led vid dagens minnesrika högtid vill Sala Gille uttrycka sin beundran och glädje över de resultat Ni uppnått i ädel och kärleksfull strävan att slå vakt kring minnena från ett svunnet Sala. Vi sänder samtidigt varmaste välgångsönskningar för fortsatt framtida framgång.

Carl-Erik Näsmark

Förhindrad antaga Eder vänliga inbjudan sänder jag Salabygdens Fornminnesförening mina varma välgångsönskningar på denna minnesrika dag. Måtte många gäster komma och många nya gåvor inregistreras i museet.

Peder Buchholtz

Philips Radio & TV

Ahlins

Rådmansgatan 1, SALA.
Telefon 103 21.

Till minne av Kungl. Västmanlands Trängkår

Läst vid artäckningen av T 5-stenen 20 augusti 1967

av Fanjunkare N. G. Svahle.

I bergslagsbygd, där en gång låg de mörkblås kår.
Mitt hjärta byggt av ljusa minnen en tempelgård.
Där sjunger vind om ungdoms år.
då livet var en lek i öppna sinnen.

Där mullrar gråa fordon över sandig jord,
och hästar gnäggjar gällt i långa stallar,
där knarra blanka remtyg i tävlingsritten hård,
och hurtigt ryttarns rop emellan hindren skallar.

Där eka skotten skarpt från kårens övningsfält,
och order runga över blåa troppar.
Där reses sjukvårdskompaniets vita tält,
och röda korset vajar över tältens toppar.

Där blixtrar snabbt trumpeteten i sommarsolens guld,
när örlogsflaggan hissas till marschmusikens takter.
Där läses krigsmans ed: "Var kung och landet huld".
Och många hava hört den ifrån Silverbergets trakter.

Där glammas friskt och muntert i logementens krets,
när långa övningsdagen väl är gången
och krigsmän vilar sig från fejd och hets
och dragspelstoner blandar sig med sången.

Nu finns den blott i minnet, de mörkblås käcka kår.
Hos dem som sist var med har silver strötts i håren,
och mången veteran ej mer på jorden går.
De gjort sin plikt i gråa ofärdsåren.

Sin plikt de alltid visste, de veta den nog än:
att tappert ta emot, vad livet bjuder.
De känna sorg och glädje, de äro kungens män
tills sista kårfanfaren ljuder.

Nya kyrkogården, Trängkåren

Text på stenen:

HÄR JORDADE
KUNGL. VÄSTMANLANDS
TRÄNGKÅR
SINA DÖDA ÅREN
1907-1927

Bara några meter från minnesstenen, framför klockstapeln, finns en relieftavla också med anknytning till Salbergaområdet:

HÄR BEGRAVDES PATIENTER
FRÅN SALBERGA SJUKHUS
UNDER ÅREN 1930-1957.
MINNESTAVLAN UPPSATT AV
SALA FÖRSAMLING ÅR 2009

Wikipedia:

Trängkåren sattes upp den 1 oktober 1902 i Stockholm som Andra Svea trängkår. Dock så hade den första värnpliktsutbildningen redan påbörjats den 9 maj 1902. Kåren var till en början samlokaliserad med Första Svea trängkår (T 1) i Marieberg, Stockholm.

Då produktionen i Sala silvergruva minskades och till sist upphörde 1908, sökte staden efter ny verksamhet som kunde ge sysselsättning. Detta ledde till att Andra Svea trängkår omlokaliserades till Västmanland, och fick den 8 december 1904 det nya namnet Västmanlands trängkår.

Då de nya kasernerna inte stod färdiga, förlades kåren till en början till den gamla mötesplatsen i Salbohed. Den 28 mars 1906 flyttade kåren in i sina nyuppförda kaserner på Josefsdalssvägen i Sala. År 1914 fick trängkåren beteckningen T 5.

Genom försvarsbeslutet 1925 beslutades att kåren skulle uppgå i Göta trängkår (T 2). Beslutet ändrades senare till att kåren avvecklades den 31 december 1927. Den kvarvarande verksamheten övergick den 1 januari 1928 till en avvecklingsorganisation, vilken i sin tur avvecklades den 31 mars 1928.

Förläggningar och övningsplatser

Kasernerna som kåren var förlagda i Sala, uppfördes efter "1901 års härordnings byggnadsprogram efter Arméförvaltningens typritningar för trängetablisement". Marken som kasernområdet uppfördes på låg tidigare under Väsby kungsgård, där Gustav Vasa bodde under sina besök till silvergruvan. Kårchefen hade sin bostad i Väsby. Väsby kungsgård utgjorde bostad till underofficerarna vid kåren. Efter att kåren avvecklades den 31 december 1927 stod det tomt fram till den 1 oktober 1930, då ett sjukhus förlades till området. Sjukhuset som fick namnet Salberga sjukhus, var ett mentalsjukhus, och senare ett så kallat specialsjukhus. På trängkasernens baksida uppfördes två tvärställda trevåningsflyglar på vardera sida om kasernen. Framför kasernen, där trängkåren haft uppställningsplats samt skjutbana, anlades en park samt en idrottsplats. År 1974 revs den tidigare underofficersmässen. Fast nya byggnader uppfördes genom åren kom området att präglas av trängkasernen. Dock kom den att rivas åren 1983–1984, vilket följdes upp 1987 med att kanslihuset samt sjukhuskasernen revs. Det gamla stallet monterades ned och flyttades till en gård utanför staden. År 1997 upphörde sjuk- och omsorgsvården vid sjukhuset. År 2005 inleddes en ombyggnad av området, vilket stod klart 2007 till det som blev Anstalten Salberga. Vad som sedan 2007 finns kvar av den gamla trängkåren är bland annat en matsal, exercishus, ridhus, tygverkstad, sjukstallet. Även det lilla riksvapnet som prydde kasernens tympanon finns bevarat på Väsby kungsgård, dock är det sönderslaget. Kasernen som uppfördes i Sala var dock en kopia av den som uppfördes på Västra Mark i Örebro, vilken fortfarande finns kvar.